

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *B. Andersson*
 Härad: *Harjager* Adress: *Box 764, Hässelholm*
 Socken: _____ Berättat av: *skildring f. 70 år sedan*
 Uppteckningsår: *1924* Född år _____ i _____

Uppteckningen rör	sid.
<i>Julfärbesvärelser; bak, byggd, m. m.</i>	<i>1-2.</i>
<i>Julafton; matordning, plavering v. bordet.</i>	<i>2-4.</i>
<i>Matordningen på juldagen.</i>	<i>4.</i>
<i>Användag jult.</i>	<i>4-5.</i>
<i>Huru man firade nyårsafton.</i>	<i>5.</i>
<i>" " " Trettonafton.</i>	<i>5.</i>
<i>Hälsning v. julen: "Lycka till en fröjdefull jult."</i>	<i>6.</i>
<i>Hälsning på nyåret.</i>	<i>6.</i>
<i>Den 13:e kommer Knut o. bör julen ut.</i>	<i>6.</i>
<i>Oliva märkesdagar.</i>	<i>6.</i>
<i>Fastlagspöndag skulle de "drä katten ut tunnari."</i>	<i>6.</i>

Skriv endast på denna sida!

10 sid.

lior maj, - majjungfring.	7.
Bemärkning på dagarna i påskveckan.	7.
Påskdagen skulle drängarna ha ägg o. en "påskkälla".	7-8.
Pingstgillit.	8.
Måntingillit.	8.
Vändningsmärke.	8.
Linet.	8-10.
"Tredje torsdan i Tor".	10.
Under en kv. dansade vätterna.	10.
"Kväs" förvandlades till mynt.	10.
Gåta.	10.

Innehåller som så få deltog i den stora pristävlingen.

av. Pöta Andersson

nr Bot 764.

- Hässelström

Obs. Description om bred.

En skildring för 70 år sedan i Herjagers härad.

Vi komma ju här med julbaket. Då skulle slaktas, bakas o byggnas.

Vid slakten fick svin, får och män jämt även en eller två grisar följa ut i dörr

Det stora julbaket som bestod i en grov dag bestående av grovt knäckebröd

likt surdeg och bämma (bämma var en ratta som blev på botten i karets

bygget av öl eller drickat) och varmt vatten. Andra dagen en finare sort, surdeg

bröd, te smärre, te denna skulle varms kaka och slås på onkel som

mest var sejtet i onkels o hette fäster rista mel och var även det

finsejtade mel, liksom surdeg, sminkel te med öranjäst, denna jä

kom blev uti bygget och överhjärt ut eller drickat i karets

Den 3:de dagen som utgjordes av det finsejtade onkels lite varmt va

var en kryddad som hette Anis och däste lite öranjäst, denna dag fick

endast jäsa en timmes tid ^{*} varom de båda föregående sorterna

skulle stå o jäsa över natten. ^{* - ditte blev karets öranjäst sött} En fjäre sorts bröd som kallades

knäckebröd gjordes uti samma dag och utkavades te te

ungefär en tom tjock och bröda, även bröna gjordes som

ungefär en 1/2 aln uti över.

Julbygget bestod av dricka o öl - 20 kamru dricka

o 10 kamru öl av efter stillens storlek, och bereddtes av hemma

beredd onkelt som tilljick på följande brett, kom ut lades i en stult

har kyllmande tre eller ^{hondrag} fyra skilpanz ännu slaps var

på så att de gick över kornet, fick vi ligga i blöta några
 dagar, och hette, "slå i stöv", då kornet hade betrod vid ^{de} värligt
 då vites det i säckar och transporterades på loen och breddes
 ut där i en tjockt lag ungefär en 1/2 alm djupa lades trälen och
 säcker över kornet som därigenom tog heda och började gro, de var
 de omkring en uga, då kornet var tillräckligt ^{gro} tog följningen
 å sedan skulle höjden jämnas ut och omröras, därute i säckarna
 igen med kornet och så blev de ä till brydningen med lasset. Där
 skulle kornet ^{gro} på lasset flyg på dessa var många små hål
 varmen kom ifrån en härd som kallades gält. För fyren i gälten
 fick en gammal ^{levinga} ~~gammal~~ allti se eller så att den ej slöjtes
 eller kom för stort, kornet var tarrt eller två eller tre dagar
 och berändes då smält vites ämne i säckar och härdes hem för
 lofret och lades där i en hög vid träcke väl över det. Maltet maldes
 i de flesta fall hemma på en s.k. smält korn, denna bestod av två
 små kvadraterna ungefär 20 cm rät över. En bryggjet blev en
 bra jäst som flöt överst på dikelet eller älet i karet det som var
 för barmen hette bärma. Både jäst o bärma användes vid brygning

Julåttan skulle långbared dukas först en enkel
 måltid som bestod av kagebröd, ost, smör o en röpp brännvin
 för de som ville ha det, på den tiden var icke många umrattor.
 Därute gick drängarna till kyrka för att tända julen in, de
 hette ringa överklacka. Då ditte va gjort vid folket va ber-
 omma igen sjöt om barmen och smohedonden så att kändorna
 skramlade ut i leden. Under tiden ble julbröd riktigt luttat
 o väjgen vid de barmen bländ om gamla tåcke, denna

och en almkress

var allti tre, det grönaste i mitten och två av samma sort
 en vid var sin om det gröna framför detta på herämmes bän-
 ken lades en ayledyna av hemvärd kölagen vör. På herämmesbän-
 ken hade allti som utgjorde högsädd hade allti busfar sin plats.
 I tron även härmed var allti en hämsker och i detta hade brömsvinsflor
 o gus sin plats. På långbänken lades ställen nägot, här hade drängar o
 pojkar sin plats. ^{ed} Borden som var 4-5 alm lönf ^{hög} utöma ^{olika sorter} långsidorna
 och ~~de~~ äaste herämmen sattes tallriken med sba. ^{olika sorter} kniv och inte
 nitti gaffel tes aus, på gaffelan var endast två horn. På var her-
 ämm stod en kopp smör, dito två stora tallrikar omä kukt flusk o
 kåd. Bröda ä aus sorter var utdelat på var o em tallrik, kien-
 gröd i två stora tempfad var ossä på bared en på var ämne
 dessuden var melk i två fad även dessa en på var herämma
 På den nörjste herämmen uppstaplades öven jullegits aus korts
 lerv öven på varandra i en häf. I risengröden gjordes
 en liden båla o här lades en klich smör.

Den var det te en bänka sej, busfar i häf sädd, på
 långbänken fick pojkar o drängar ^{storkemän} ta plats utmä den andra
 borsian fick pojkar o barn tes plats koringen skulle sitta
 närmast far men ä i högsädd utmä på en otst brevid. x
 På bared str även en trükanna mä dricks o en temkanna mä ä
 två tre grevade kemma stäkte taljus. ^{men} ^ä ^{detta} ^{hade} ⁴ ^{grögon} ^{ärskild} ^{plätt} ^{på} ^{bared} ^{utan} ^{fick} ^{vandra} ^{omkring}
 x De alla kommed te bars skulle nägr av skolebarnen lera
 borskan som lör sälundä

Nimältien var öven skulle
 emma en som löste te bors
 vör lörä frä bared.
 Hålsningen vä julen

I Josu namn. ga vi te bor
 äta, dricka, på ätt or.
 Gud te ärv, oss te ga
 på vi med i Josu namn.

Därpå skulle alla lämna bered o de tydd drängarna ring ut
och de var det så ledde sjundetjänin på mytt o salvarna gjung
värdit, däråter gick fälhet in igen och te smackades ve mä
koske, Råd som de va så skot de på mytt igen o inom kort
va hela stuan full mä jula spöge, fastän äro skå se på,
de dansade om evslag o så skulle de trulleros det beste i
grovskoger, brännvin o ~~äpple~~ äble. Jula spögen som möt
utspordes de drängar o pingor gingo från ställe te ställe
och ^{ble trakterade över allt} mot slutet ble de i de flesta fall så rusaige så de möt
te lea varandra hem.

Juldagen var lide mer hög tidig och stillsam. Till frukost
vankades kaffe smör, ostbröd, svinsälta o köa bedar.
Om det var fast omässa var de te så göra rej i ordning möten
om o gå i kyrka. Klädeln utgjordes av valmalaktör,
middan på julden utgjordes av smörbröd stekt kevelbenpan-
tuffler, fruktisoppa eller kålsoppa på lenköd o fläsk, iblan även
kålsoppa. Kaffe serverades för ^{ve} ~~ett~~ ² tiden
^{alla soster} ~~ett~~ ² tiden
Ärämman besto i tur med brösmör, ost, köa kallt keft
köd o fläsk och kevelben.

Humandagen skulle man öpp tidigt på morgnen senast kl 2 o göra
i ordning i stallen, innan där kom man av, för det lärde i blott
om dessa regelor kunde ble flera yngre dubbel med vanligt om de
va några som kom före i ställen. Bruklit var så tjänarna gick till
varan o gjorde stallspelors annande juls maren, iblan kände
om de frammande tjänarna ställde te spetaker som bestod i att
de larnade öpp stora bonka ^{stopp} för daren te ställen så att
den ej kunne öppnas inre ifrå, hästa tärter ble de på korna
hästarna stände de om i stallrommet så att rompan vände
med krekken.

Skåne
Harjager
1924 av B. Vandersson

"Skildring f. 70 år sedan"

En ny ordentlig ställning blev de frakot ve 7 och 8 tiden på morgnen med samma rätt som föregående, även höra best midda även samma rätt som föred, men ändå den den va de oser slut med delikat, för de hette "Julatten ogulada

Se vi så god vi ville ha,
men Andeful
gimmer mor sitt god del.

Nyårsattan samma högtidigheter som till julatten.

Frångrana i kyrkan samlades o tiggade te köken vid fira tiden på en -
middan för att ringa ut de gamla äret maraklocka, där en ble
de kvällen med som. rätt som vid julatten. Vid 11 på kvällen sam-
^{drängarna}ledes åter igen för en gå te köken o ringa ut de gamla äret
därvid forekom även kinn som tillgick sålunda. knövelen fette-
des o fördes runt i klackanten. En kort upphåll förkomade
det gamla ^{äret} skedet de nya äret inträde förkomade även
gen ringen som varade ungefär en ^{hal} timme. Den gick var o en
hem te sitt o där ble åter en mal ^{ten} met o kaffe.

Nyårs ble uti samma rang som juladan.

Frattanattan inträder men o fullt så högtidlig som de föregående.
Kvällen som var jämförli med de föregående, men ändå be-
tydligt mera ^{tiens} gräs, för de hette de, att alla glugga skulle tätas med
gröd. De måltiden var över var de ta o vilja ut bland sina egna
de tre rize män, de ble nötklädda på alle hande sätt, den
en av dem bar en lång stav, de bar andra bar skjänken som
utgjordes i en säll som var klätt med fjäppis på båda sidor
o med en lys snellan. Dessa tre gick på ställen i byn o bakte
etter Kristus besmet

Frattoruden gick under samma rang som de föregående.

1924

Hälsning under julen lydde, Lycka te en fröjdefull jul o aut va som
kört a. På nyåret hälsades, Lycka te god slut på de gamla året
o god nyår, go hälsa, go gröe, goa förtjänster o aut somvärdet a.
Den trettonde kommer Kund o kör julen ned.

Tas ad

På den Bläsius som är den 3de februari ska spinga kochan a stuan
för om di spingar den dan di får ryggingen a kusen. ent. gem.

- 20.7.24

(Chonan)

Den 24 februari (Matthias må grövägged, då var tid ad lägga joren på
jaggen och lig där på o in månad.

eten den den

Den 22 februari (Petr Cathed må den bede stenen, de fruser då inte te
nån jorfooster sten.

Den Patric den 16 april räddes årtor

Den 18 mars tette de dit, ger brik al nå ger Olaf källa, Olaf är den 29 juli.

Sju sövred den 27 juli, kegnar de på den den kegnar de i sju stegar eter

Fostelens sövred var aut en stor fäst o di skulle hatten slå a tön
nan. Hjärtarna ble bladda må gramma tåke må stjämor på uti
utsklippt papper, ävenledes ryttarna varo utskladda o beväpnade
må en ^{två alfs} stanz stanz ganska tjock. Tönnen hängde på en gelge om-
kring som alna härt på a ryttarna må o jämt komme må den må
sina stegar. Då alla va färdiga börjades kampen samtillig och
så a ryttarna red i rad mod tönnen för ad slå sövred den
dessa förtjill te tönnen gick i stua, Den som slog tönnen itu
blev kong o han skulle därpå rikora sig en drötning i blun pigor-
na. Därpå blev fullt gille på en gård som vida dessa föster
skiftedes om, mårdens roch varade te ljusan dar. Titeln upphörde med
slut.

Den 1ste maj gävo ett flertal drängar ifrån byen friska ställe te ställe o sjänger den 1ste maj o säuen en björkekont i taget de ingången o brälsar, Go kväll ^{om} ni komma här kommer vi o säuen en björkekont i jert tag den kommer vi igen fringesda o vi ha i våra konger, krö o smör, fläsk o ägg o allt vad bäst, som shall vara te gille kärnäst ut dette shall vara i flera dar.

Bemärkning på veckodagerna i påvecken.

Älske onsdag
Palmsonda, Dimmelmåndag, vedetida, skiv torsda långfreda, skitta lördag o påska dag o onsdag påsk.

Unner på palmsonden var de te en flocka polner som sattes i löntern på vedetida skulle beges stora lara mä pamekager te onidda, röran som bestod av mjölk söd rejtat kommol blandat med vedemel tillsat med drickbjört ut fiol stö o gjöra en hal timmes tv. Älske onsdag skulle det stora äska i ställen från köna för en befrä de från åhupa.

Skiv torsda skulle vara ut o ria te blifvulla de som ville.

En sann händelse som timade på en ställe i D-Fors by en ad en person blev opp på minnehuset o påstod en han skulle vara te blifvulla, men i o med de samma kon en horringring ut ändrade kesenärens högs byna, han hannade i förselkerran.

Detan blev det långfreda en stor högtida ut de skulle alla gå i kyrke husbonden (kallad far), mor, drängar o piger, men en man ut huse.

klädd i högtis klän som bestod av hamvård vallmol.

Spinn lördag var en göra kent i alla kyrke både ute o inne och även i ställen.

Påskden varhades ägg te grubrot; vars två men inte fler

Unner dagens lepp skulle drängarna ha en halt tjog kottis ägg

Skåne
Slavjäger
Uppst. 1924

Uppst. B. Andersson
Lärarhögskolan
"skildring för 40 år sedan"

84798

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

och en försäkring (en fin kängströka som kändes). Detta förstärktes sedan i drängbrevet tillsammans med andra berättelser, hade de mycket kränningar så drack de detta te.

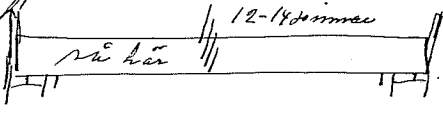
Anda påsk hette det, Gimmus mor sin sonårsk.

Pingstgillet som ^{kom till} de gäver som var påtvingade den 1 maj. Tjänarna ställde te på en gård samlingen bestod av de som vilde vara med, och utgjordes i främsta rummet av tjänarna även husbond söner & dottern deltog i denna fest och i två delar, dansen som hölls på loen fördummadis icke av några.

Vid midvinter var även gille men då i det gröna, då den sådes omkring majstängan.

Nattensåtan är det rätta kalas, men då ej offentligt mästensgåsen ställdes & stektes hal fylt med äble & blomme stektes för det mesta i en stor gryta & serverades hel på bordet fastän sönderdelad. Tillika små prantafflar & risgröda smör & bröd.

Den 30 Nov är det Anders om denna de braskar, då slaskerjul även tvärit om. Om hännen flockas & går i lå blir det mest över.

Beredning Först i maj månad räddas härströ, i julni lägdes den fri fri på där iblan en sort som kallades "Smogasilke", detta lög har betydelsefullhet att dra när hören ännu te joren, på hösten i augusti månad blev de te & röskes upp den, den skulle den stå på sticket & torra borogna i härsknäppor, då hören va torr skulle den köras in på loen. Där på revades den på en tvärskiva fyra aln lång en hal aln bre med 7-8 tom länga järnpinnar fastade på mitten. Denna lades på trä stolar på loen på var ändä tog en pigg sedan plåt & revningen varjide endast toppen, som kallades härsknäppor revades å här i befans lövd som sedan tröskades med plåta.

Därpå skulle hären bäras ut på hafrestobben o bäras ut där.
Skalleliggas äro så par ngor te äro den började skärna skitkarna
som nu de te o ta den upp igen bingas i mejer små limga
därpå härdes den te brydestuan för äro där riktigt torras över
gællten (denna består av en murad ungr lång o smal, fyren
porendes av en gammal kvinga door flik sterna i brydestuan
både små o de, förkingen försigick på sats på dag.

När de ble kväll kom drängarna te brydestuan o på
kam bröderna i gäng stredkop som användes
Då drängarna hade råbrödet var det att höra hem små
hären då pushad i säckar, detta lände ibland ganska o
11 o halv tal på natten, vid hemkomsten ble de gille
(brödegille) så riktigt gille så äro både drängar o pigor bli
nöjda. Men ble de te så nu ha fram sjättefod o sjätte
fram och kraft i den böja arm. Sjätte försigick på loen
på var via om den samma. Då sjätte di (pigorna endast
så sjättefod för äro opp i benesförmad, de små
spades om det som hänt vil möjligt komma äro hände
Sen kommer tuen te mor o den största pigan (äldst, tjänsten)
äro häyla hären.

Då det varit hänt så vill mor äro pigorna ska ^{bräja} springa
då ska di springa o haopa en sticke för koalven.

Då fast i nyan går rochen så små äro smen för det slutet går
rochen små samma fast och då njunges "Rothen surrar, lamp
kinne, vinterkoallen är så lång, men lätt och den snart för
svinner uti snöret o säng.

Skugg

Wijson tid

Uppl. S. M. M. M.

Wille på 70 är 10000

Sen ble de hardegille etter jul ved di skalle firu-
 jølsen kerdas, gamle kvinger ifri byen o pigma
 made detta arbeid, en kor sattes miu på gølet så
 satte de sig där omkring, etter harding av asirking
 tjungo råser vres de i hof, det kallades tokad v lades
 o keran.

Prekje torsden i tor træder tranan skænker jow
 o råjer: opp må rochen, p den kvællen siel ij tinnas lejs
 o mer må vifveser, / for di kom tranan o slop ^{itau} ~~eroder~~
 opp må plægten / Førteun på varje lu
 o ut må ploven.

70 hardegillen skulle krumankvingerom sig bliu se j
 meo karder. Under dess hardegille smachades om
 trollgobba lüftegokka, vätter o pängeblös.
 I Harjagers hänt o D. boghen var på sin tid en bro vid
 väjen o asir denna bro dansede vittarna, en gång hände
 ad där kom en keranes som hade krävs te lass o fawade
 en del äsä, etter hanom kom en gobbe u fick te de
 spröven o lyette de ra fina o too sig tre euer fira i
 strappade de i lomma de han va hemma i skulle te opp
 kräven o ra dem, men fann di inga utan i stilled
 redia dehater euer specher te sin stor lövning, ämrad
 au han ij tod fler gick han stilled, men di va au böri
 Olenä äus gäts o historiar som smachades om på kor
 de gillen vill jag här nämna en gäta:

af stam: Neden jag stod levande jag var
 jag levande kunde föds
 men om är jag död
 och levande jag var utti dedade

2

Neder jag stod levande jag var
 jag levande kunde föds
 men om är jag död
 och levande jag var utti dedade